

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ

1930

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^Α, ΕΚΔΟΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ", — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ, 50
ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Γ.Δ της Κ.ρ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΤΑ ΨΥΧΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Μεταξύ στα συνέδρια, πού θά γίνουν στην ελληνική πρωτεύουσα, τή γιορταστική αὐτή χρονιά τοῦ ἑλληνικοῦ ἰωβιλαίου, εἶναι καί τὸ Συνέδριο τῆς Ψυχοφυσιολογίας. Τὸ περσυνὸ ἔγινε στὸ Παρίσι. Ὁ κ. Ἄγγελος Τανάγρας, πού ἀντιπροσώπευσε τότε σ' αὐτὸ τὴ νεαρὴ ἑλληνικὴ Ἑταιρεία τῶν Ψυχικῶν Ἐρευνῶν, ζήτησε νὰ ὀρισθῇ ὡς ἔδρα τοῦ φετεινοῦ ἡ Ἀθήνα. Ἡ πρότασή του ἔγινε δεκτὴ καί ἔτσι, αὐτὸ τὸ μῆνα, συνέρχεται ἕνα συνέδριο, πού θά συγκεντρώσῃ, στὴ χώρα τῶν Ἑλευσινείων Μυστηρίων, τίς κορυφές τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐπιστήμης στὸν κλάδο τῆς νέας αὐτῆς ἐπιστήμης, ὅπως τὸν Σέρ Ὀλιβερ Λότζ, τὸν Σάρλ Ρισσέ, τὸν Ντρίς καί ἄλλους.

Τὸ Συνέδριο τῆς Ψυχοφυσιολογίας δὲν εἶναι ἕνα συνέδριο πού ἐνδιαφέρει, ὅπως τὰ περισσότερα ἐπιστημονικὰ συνέδρια, ἕναν περιορισμένο κύκλο σοφῶν καί εἰδικῶν. Ἐνδιαφέρει κάθε ἄνθρωπο, πού ἔτυχε νὰ σταματήσῃ κάποτε στὴ ζωὴ του μπροστὰ σὲ μερικὰ μυστηριακὰ φαινόμενα τῆς ζωῆς, πού ἡ ἀγνοία μερικῶν ἀνεξιχνιάστων ἀκόμα φυσικῶν νόμων ἔχει κατατάξει στὴν περιοχὴ τοῦ ὑπερφυσικοῦ. Τὰ φαινόμενα αὐτά, ὕστερ' ἀπὸ μιὰ συστηματικὴ ἔρευνα καί παρατήρηση, βοηθημένη καί ἀπὸ τίς νέες κατακτήσεις τῆς πειραματικῆς ἐπιστήμης, ἀρχίζουν νὰ μπαίνουν, τὸ ἕνα ὕστερ' ἀπὸ τὸ ἄλλο, στὴν περιοχὴ τοῦ φυσικοῦ. Ὅ,τι νομιζόταν, ἄλλοτε, ἀπὸ τοὺς πολλοὺς—οἱ σοφοὶ οὔτε καταδέχονταν νὰ τὰ προσέξουν—ὡς ἀποτέλεσμα ὑπερφυσικῶν δυνάμεων καί ἐπικοινωνίας τῶν πνευμάτων τῶν νεκρῶν με τοὺς ζωντανούς (Πνευματισμός), φανερώνεται, σιγά-σιγά, ὡς ἀποτέλεσμα φυσικῶν δυνάμεων, πού τοὺς νόμους τῶν κατακτᾷ καθημερινῶς ἡ νέα ἐπιστήμη. Ἡ τηλεπάθεια, ἡ διόραση, ἡ ψυχοσκοπία, ἡ τηλεκινήσια, τὸ ἐκτόπλασμα, φαινόμενα, πού ἐρμηνεύονται σήμερα ψυχοφυσιολογικὰ καί ἀναπαράγονται πειραματικὰ, ὡς ἕνα βαθμὸ, ἔρχονται ν' ἀντικαταστήσουν τὴν τυφλὴ πίστη στὰ φαντάσματα, στὴν ἐμφάνιση τῶν νεκρῶν, στὰ ἔργα κακοποιῶν πνευμάτων καί σὲ ὅ,τι ἀποτέλεσε, γενικὰ, τὴ δεισιδαιμονία αἰώνων ὀλοκλήρων, πού ἐ-

ξακολουθεῖ ἀκόμα νὰ κρατῆ στὸ φόβο τοῦ ἀγνώστου καί τοῦ μυστηρίου χιλιάδες ἀνθρώπους.

Ἡ νέα αὐτὴ ἐπιστήμη ἔχει στὸ ἐνεργητικὸ της ὅτι, ἀντὶ ν' ἀρνήται, ἀντιεπιστημονικὰ, τὰ φαινόμενα πού δὲν μπορούσε νὰ ἐξηγήσῃ, καί νὰ τ' ἀποδίδῃ, ὅταν τῆς ἦταν δύσκολο νὰ τὰρνηθῇ, σὲ συμπτώσεις ἢ ταχυδακτυλουργίες ἢ τεχνάσματα κατεργαρέων, ἀποφάσισε νὰ τὰ μελετήσῃ καί νὰ τὰ ἐξερευνήσῃ, χωρὶς προκατάληψη καί χωρὶς ἰδέες ἐκ τῶν προτέρων. Ἔτσι, γιὰ χρόνια ὀλοκλήρα, σὲ ὀλοκλήρο τὸν κόσμον, οἱ ἑταιρεῖες τῶν ψυχικῶν ἐρευνῶν, στίς ὁποῖες εἶχαν ἀπαξιώσει νὰ συνεργασθοῦν σοβαρότατοι ἐπιστήμονες τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν, ὅπως ὁ Κρούξ ἀπὸ τοὺς πρώτους, περιορίζονταν νὰ πιστοποιοῦν, με ἐπιστημονικὴ ἀκρίβεια, πού μπορούσε ν' ἀποκλείσῃ κάθε δόλο, τὰ φαινόμενα αὐτά, νὰ τὰ καταγράφουν καί ν' ἀποτελέσουν, με τὸν καιρὸ, ἕναν ὄγκον ντοκουμέντων, πού κανένας ἄνθρωπος με καλὴ πίστη δὲν μπορούσε ν' ἀμφισβητήσῃ. Καί ἡ ἔρευνα ἀκολούθησε κατόπι ἀπάνω σὲ στερεές βάσεις.

Εἶχαν καταλάβει οἱ ἐπιστήμονες αὐτοί, πού ἀκολουθοῦσαν τὸ δόγμα τοῦ μεγάλου Κλώντ Μπερνάρ, ὅτι ἕνα ἀπλό γεγονός ἀξίζει περισσότερο ἀπὸ μιὰ σοφὴ θεωρία· εἶχαν καταλάβει, ὅτι γιὰ νὰ πιστεύουν οἱ ἄνθρωποι, μέσα σὲ σειρά αἰώνων, ὠρισμένα πράγματα—ἡ πλάνη δὲν ἀντέχει τόσο πολὺ—, τὰ πράγματα αὐτά δὲν μπορούσαν, παρὰ νὰ ἔχουν μιὰ πραγματικὴ βάση, βεβαιωμένη ἀπὸ πολύχρονη παρατήρηση, πού, ἂν εἶχε παρεξηγηθῇ, αὐτὸ δὲν ἦταν λόγος νὰ μὴ μελετηθῇ καί ξεκαθαρισθῇ. Εἶχαν καταλάβει, πὼς δὲν μπορεῖς νὰ πῆς σ' ἕναν ἄνθρωπον, πού εἶδε νεκρὸ ἕναν ἀγαπημένον του, σὲ μακρυνὴ χώρα, τὴν ὥρα, πού βεβαιώθηκε κατόπιν ὁ θάνατός του—καί χιλιάδες ἀνθρώπων ἔχουν νὰ παρουσιάσουν τέτοια φαινόμενα— πὼς αὐτὸ εἶναι ἀπλὴ σύμπτωση! Οὔτε νὰ πείσης ἕναν ἄνθρωπον, πού εἶδε, με τὰ μάτια του, νὰ μετακινοῦνται μπροστὰ του, χωρὶς καμμιά ξένη ἐπέμβαση, ἐπιπλα καί ἄλλα βαρεῖα ἀντικείμενα, ὅτι δὲν εἶδε τίποτε οὔτε αὐτὸς, οὔτε

οἱ ἄλλοι ποὺ τὸ εἶδαν μαζί του! Οὔτε νὰ τὸν βεβαιώσης, ὅτι οἱ πέτρες ποὺ πέφτουν, σ' ἓνα κλειστὸ μέρος ἀπὸ ἀγνωστὴ διεύθυνση, ρίχνονται, πάντα, ἀπὸ ἓναν φασέρ ἢ κακοποιό, ὅταν ἔχη ἐξακριβώσει ὁ ἴδιος ὅτι ἓνα τέτοιο πράγμα ἦταν φυσικῶς ἀδύνατο νὰ συμβῆ. Καὶ χίλια ἄλλα, ποὺ ἐπαναλαμβάνονται, μὲ τὴν ἴδια τάξιν, χωρὶς νὰ μπορῆ κανεὶς νὰ τὰρνηθῆ ἢ νὰ ταμπρισηθῆ. Καὶ ἀντὶ νὰ τὰρνηθοῦν οἱ σοφοὶ αὐτοὶ ἐρευνητές, ὅπως θὰ τοὺς ἦταν βαλκιώτερο, ἀποφάσισαν νὰ τὰ ἐξερευνήσουν μὲ τὰ ἐπιστημονικὰ μέσα καὶ ὄργανα τῆς Κετικῆς ἐπιστήμης.

Καὶ τὰ ποτελέσματα δὲν ἀργῆσαν νὰ φανοῦν. Ἡ τηλεπάθεια, ἓνα φαινόμενο, ποὺ δὲν διαφέρει στὴ βάση του ἀπὸ τὸν ἀσύρματο τηλεγράφο, ἢ τηλεπάθεια ποὺ τὴν εἶχαν ἀρνηθῆ τόσοι σχολαστικοὶ ἐπιστήμονες, εἶναι σήμερα φαινόμενο βεβαιωμένο καὶ πειραματικὰ ἀκόμα. (Ἰδὲς καὶ τὰ τελευταῖα πειράματα, αὐστηρὰ ἐξακριβωμένα, τῆς Ἑλληνικῆς Ἑταιρείας Ψυχικῶν Ἐρευνῶν, μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Βιέννης). Ἡ τηλεκίνησις ἐπίσης. Ἄνθρωποι προικισμένοι μὲ εἰδικὴ ἀκτινοβολία ἔχουν τὴ δύναμιν νὰ μετακινοῦν βαρεῖά ἀντικείμενα ἀπὸ ἀπόσταση. Ὅταν οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὰ σημεῖα ὅπου παρατηρήθησαν τέτοια φαινόμενα, χαρακτηριζόμενα ὡς ἔργα πονηρῶν πνευμάτων καὶ βρυκολάκων, ἀπὸ τοὺς προληπτικούς, ἢ ἀπαράδεχτα ἀπὸ τοὺς σχολαστικούς, ἐπιστήμονες, παύουν καὶ τὰ φαινόμενα. Οἱ ἐκτοπλασματικοὶ σχηματισμοί, ποὺ περνοῦσαν ὡς φαντάσματα καὶ ποὺ δὲν εἶναι παρὰ ἐκδηλώσεις μιᾶς εἰδικῆς ψυχοβολίας, ἔχουν ἀποτυπωθῆ σὲ φωτογραφικὲς πλάκες. Ἡ ἐμφάνισις ἐτοιμοθανάτων σὲ μακρυνὰ ἀγαπητὰ των πρόσωπα, ἐξηγήθη με τὴ μείωσιν τῶν αἰσθήσεων, ποὺ εὐνοεῖ τὴν παραγωγὴ ὅλων αὐτῶν τῶν φαινομένων. Ἄν ἀκόμη σήμερα δὲ φτάσαμε ν' ἀναπαράγουμε πειραματικὰ ὅλα τὰ φαινόμενα αὐτά, ὅπως προκαλοῦμε τὸν ἠλεκτρικὸ σπινθῆρα ἢ ὅπως στέλνουμε ἓνα ραδιοφῶνημα στοὺς ἀντίποδες, ἴσως δὲν εἶναι μακρυνὰ ὁ καιρὸς, ποὺ θὰ τὸ ἐπιτύχουμε κι' αὐτὸ. Καὶ τότε ὅλος αὐτὸς ὁ φανταστικὸς κόσμος τοῦ μυστηρίου θὰ γίνῃ ἓνας κόσμος φυσικὸς, ποὺ θὰ κρατοῦμε τοὺς νόμους του στὸ χέρι μας.

Αὐτὴ τὴ μεγάλη ἀποστολὴ ἔχει ἡ νεαρὴ ἐπιστήμη, ποὺ θ' ἀντιπροσωπευθῆ, τὸν μῆνα αὐτό, στὴν Ἀθήνα, ἀπὸ σοφοὺς, σὰν τὸ Σέρ

Ἄλιβερ Λότζ, τὸν Σάρλ Ρισσὲ καὶ τὸν Ντρίς. Καὶ αὐτὴ τὴ σημασία ἔχει τὸ συνέδριον τῆς Ψυχοφυσιολογίας. Εὐτυχῶς στὴν ἐπιστήμην αὐτὴν δὲν ἔμεινε πίσω ἡ Ἑλλάς. Ἡ ἑλληνικὴ «Ἑταιρεία Ψυχικῶν Ἐρευνῶν», ποὺ μὲ τόσες εἰρωνεῖες ὑποδέχτηκαν στὴν ἀρχὴ τὴ σύστασίν της οἱ ἀπὸ σύστημα ἀρνητὲς καὶ οἱ «ἀπεκρυσταλλωμένοι ἐπὶ τὰ ἐφάπαξ μεμαθημένα», κατὰ τὴν ὡραία ἔκφρασιν τοῦ Ἀφεντούλη, καὶ ποὺ ἐξακολουθεῖ ἀκόμη, ἀπὸ πολλοὺς, νὰ νομίζεται ὡς «πνευματιστικὸ» σωματεῖο, ἔχει νὰ παρουσιάσῃ, στὰ λίγα χρόνια τῆς ζωῆς της, μιὰν ἀξιόλογον δράσιν. Καὶ πρέπει ν' ἀναγνωρισθῆ, ὅτι εἶναι, σχεδόν, ἀποκλειστικὸ ἔργο ἑνὸς ἀνθρώπου, τοῦ κ. Ἀγγέλου Τανάγρα, ποὺ μὲ τὸ περιοδικὸν της, μὲ διαλέξεις ἐδῶ καὶ στὶς ἐπαρχίας, μὲ τὴν ἐπιτόπια μελέτη καὶ ἐξηγήσιν τῶν ψυχικῶν φαινομένων, ποὺ παρουσιάζονταν, ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ, στὰ διάφορα μέρη τοῦ τύπου, κατάρθωσε νὰ σκορπίσῃ προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίας καὶ νὰ μύησῃ τίς μεγάλες μάζες στὴν ἐπιστημονικὴν ἀντιμετώπισιν τῶν φαινομένων αὐτῶν, πού, διαβάζοντας κανεὶς τὸ νέο μυθιστόρημα τοῦ κ. Γρ. Ξενοπούλου, στὴν ἐφημερίδα «Πρωτὰ», («Πνεύματα») βλέπει πόσο στενὰ ἔχουν συνδεθῆ μὲ τὴν αἰσθηματικὴν μας ζωὴ. Ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀποψη, καὶ τὸ χαρακτηριστικὸ αὐτὸ ἔργο τοῦ Ἑλληνος μυθιστοριογράφου ἔρχεται ἐπίκαιρα μὲ τὸ συνέδριον τῆς Ψυχοφυσιολογίας (*). Οἱ ξένοι σοφοί, ποὺ θὰ συγκεντρωθοῦν αὐριο στὴ γῆ, ὅπου ἀκούσθηκε ἡ φωνὴ τοῦ Πλάτωνος, ὅπου ἐλάλησε τὸ «δαμόνιον» τοῦ Σωκράτους καὶ ὅπου ἡ Ἐλευσίς ἐξακολουθεῖ νὰ μένῃ ἢ αἰώνια κοιτίδα τοῦ μυστηρίου, θὰ αἰσθανθοῦν, —δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία—, ὅτι μέσα στὸ ἑλληνικὸ φῶς βρίσκονται στὴν πνευματικὴν τους πατρίδα.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

(*) Στὸ μυθιστόρημα αὐτὸ ποὺ ἀναφέρει ἐδῶ ὁ κ. Νιρβάνας, —καὶ ποὺ ξέρομε, ἀπὸ ἰδιαίτερες συνομιλίαις, μὲ πόσο ἐνδιαφέρον τὸ παρακολουθεῖ, —ὁ συγγραφεὺς παρουσιάζει ἀπλῶς τὴ μυστικοπάθειαν ποὺ γεννοῦν οἱ μερικὲς ἀδύναται ψυχὲς αὐτὰ τὰ «φαινόμενα», μυστικοπάθειαν ποὺ φθάνει κάποτε ὡς τὴν παραφροσύνην. Ἡ ψυχολογία τῆς ἡρωίδος τοῦ τὸν ἐνδιαφέρει μονάχα. Τὸ θέμα ὡστόσο τοῦ δίνει ἀφορμὴ νὰ περιγράψῃ κι' αὐτὰ τὰ ἴδια τὰ «φαινόμενα», νὰ δίνῃ τίς ἀντίθετας ἐξηγήσεις των, καὶ νὰ δείχνῃ ὅλη τὴ διαφορὰ μεταξὺ «πνευματισμοῦ» καὶ «ψυχοφυσιολογίας». —Σ. τ. Ν. Ε.